

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

Bruksela, 15 maja 2024 r.
(OR. en)

2022/0426(COD)

PE-CONS 14/24

DROIPEN 24
COPEN 66
JAI 224
FREMP 68
SOC 91
CODEC 377

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar

**DYREKTYWA
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/...**

z dnia ...

**w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE
w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu
oraz ochrony ofiar**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 82 ust. 2
i art. 83 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,

¹ Dz.U. C 228 z 29.6.2023, s. 108.

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 23 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)] oraz decyzja Rady z dnia

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Handel ludźmi jest poważnym przestępstwem, popełnianym często w ramach przestępczości zorganizowanej, stanowi rażące naruszenie praw podstawowych oraz jest wyraźnie zakazany przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”). Zapobieganie handlowi ludźmi i zwalczanie tego procederu oraz wspieranie ofiar handlu ludźmi, niezależnie od ich kraju pochodzenia, pozostaje jednym z priorytetów Unii i państw członkowskich.
- (2) Handel ludźmi ma różne przyczyny podstawowe. Ubóstwo, konflikty, nierówności, przemoc ze względu na płeć, brak realnych możliwości zatrudnienia lub wsparcia społecznego, kryzys humanitarny, bezpaństwowość i dyskryminacja należą do głównych czynników warunkujących narażenie osób, zwłaszcza kobiet, dzieci i członków zmarginalizowanych grup społecznych, na handel ludźmi.

- (3) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE³ jest głównym instrumentem prawnym Unii dotyczącym zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar tego przestępstwa. W dyrektywie tej określono kompleksowe ramy służące rozwiązaniu problemu handlu ludźmi poprzez ustanowienie norm minimalnych odnoszących się do określania przestępstw oraz kar. Zawiera ona również wspólne przepisy mające na celu wzmocnienie zapobiegania handlowi ludźmi, pomocy udzielanej ofiarom, a także ich ochrony, z uwzględnieniem perspektywy płci, niepełnosprawności i dzieci oraz w oparciu o podejście, w którego centrum uwagi stoją ofiary.
- (4) Handel ludźmi może nasilić się tam, gdzie nakłada się on na dyskryminację opartą na połączeniu dyskryminacji ze względu na płeć z dyskryminacją z innych powodów zakazanych przez prawo Unii. Państwa członkowskie powinny zatem zwrócić należytą uwagę na ofiary takiej dyskryminacji krzyżowej oraz na wynikającą z tego zwiększoną bezbronność, zapewniając szczególne środki w przypadku występowania krzyżujących się postaci dyskryminacji. Szczególną uwagę należy zwrócić na dyskryminację ze względu na pochodzenie rasowe i etniczne.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1).

- (5) W komunikacie z dnia 14 kwietnia 2021 r. w sprawie strategii UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi na lata 2021–2025 Komisja przedstawiła odpowiedź dotyczącą polityki, przyjmując multidyscyplinarne i kompleksowe podejście, poczynając od zapobiegania handlowi ludźmi, poprzez ochronę ofiar, po ściganie i skazywanie handlarzy ludźmi. W komunikacie tym określono szereg działań, które mają być realizowane przy dużym zaangażowaniu organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Aby uwzględnić zmieniające się tendencje w dziedzinie handlu ludźmi, jak również uzupełnić braki wskazane przez Komisję, oraz zintensyfikować działania podejmowane w celu zwalczania tego przestępstwa, konieczna jest zmiana dyrektywy 2011/36/UE. Zidentyfikowane braki w zakresie instrumentów prawa karnego wymagające dostosowania ram prawnych mają związek z przestępstwami dotyczącymi handlu ludźmi popełnianymi w interesie osób prawnych, z systemem gromadzenia danych, ze współpracą i koordynacją na poziomie Unii i poziomie krajowym oraz krajowymi systemami mającymi na celu wczesne wykrywanie ofiar handlu ludźmi i ich wczesną identyfikację oraz zapewnianie im specjalistycznej pomocy i wsparcia.

- (6) Wyzyskiwanie do macierzyństwa zastępczego, przymusowego małżeństwa lub nielegalnej adopcji mogą już wchodzić w zakres przestępstw dotyczących handlu ludźmi zdefiniowanych w dyrektywie 2011/36/UE, o ile wypełnione są wszystkie znamiona tych przestępstw. Jednak z uwagi na poważny charakter tych praktyk oraz w celu przeciwdziałania stałemu wzrostowi liczby i znaczenia przestępstw dotyczących handlu ludźmi popełnianych w celu innym niż wykorzystywanie seksualne czy wyzysk pracowników, wyzyskiwanie do macierzyństwa zastępczego, przymusowego małżeństwa lub nielegalnej adopcji powinny zostać uwzględnione w tej dyrektywie jako formy wyzysku, o ile wypełniają znamiona przestępstwa handlu ludźmi, w tym kryterium środków. W szczególności, w przypadku handlu ludźmi w celu wyzyskiwania do macierzyństwa zastępczego, niniejsza dyrektywa skupia się na osobach, które skłaniają kobiety, przemocą lub podstępem, do pełnienia roli matek zastępczych. Zmiany dyrektywy 2011/36/UE wprowadzone niniejszą dyrektywą pozostają bez uszczerbku dla definicji małżeństwa, adopcji, przymusowego małżeństwa i nielegalnej adopcji lub definicji przestępstw z nimi związanych, innych niż handel ludźmi, jeżeli zostały one ustanowione w prawie krajowym lub międzynarodowym. Normy te pozostają również bez uszczerbku dla krajowych przepisów dotyczących macierzyństwa zastępczego, w tym prawa karnego lub prawa rodzinnego.
- (7) Dzieci umieszczone w podmiotach zapewniających im całodobową opiekę lub w podmiotach zamkniętych są grupą szczególnie narażoną na handel ludźmi. Mogą one paść ofiarą handlu ludźmi, gdy są umieszczane w tych podmiotach, podczas pobytu w nich i po ich opuszczeniu.

- (8) Coraz więcej przestępstw dotyczących handlu ludźmi jest popełnianych za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych lub technologie takie ułatwiają ich popełnienie. Handlarze ludźmi często korzystają z internetu i mediów społecznościowych, m.in. w celu werbowania, reklamowania lub wykorzystywania ofiar, sprawowania nad nimi kontroli i organizowania ich transportu. Internet i media społecznościowe są również wykorzystywane do rozpowszechniania materiałów noszących znamiona wyzysku. Technologia informacyjna również utrudnia szybkie wykrywanie przestępstwa oraz identyfikację ofiar i sprawców.
- (9) Istniejące ramy prawne w dyrektywie 2011/36/UE obejmują już, w zakresie definicji handlu ludźmi, przestępstwa popełnione przy użyciu technologii informacyjno-komunikacyjnych, na przykład przy werbowaniu i wyzyskiwaniu ofiar, organizowaniu ich transportu i zakwaterowania, reklamowaniu ofiar w internecie i docieraniu do potencjalnych klientów, kontrolowaniu ofiar i komunikowaniu się przez sprawców, z uwzględnieniem wszystkich powiązanych transakcji finansowych. Aby stawić czoła tym sposobom działania handlarzy ludźmi, organy ścigania muszą usprawnić swoje zdolności cyfrowe i wiedzę fachową oraz nadążać za rozwojem techniki. Ponadto zachęca się państwa członkowskie do rozważenia zastosowania środków zapobiegawczych, w szczególności środków mających na celu zmniejszenie popytu, które skierowane są na rozwiązanie problemu nadużywania usług internetowych do celów handlu ludźmi.

- (10) Wysokość kar w przypadku handlu ludźmi powinna odzwierciedlać większe potępienie społeczne poważniejszych czynów oraz bardziej szkodliwego i długotrwałego wpływu, jaki te czyny mają na ofiary. Obejmuje to efekt wzmacniający, który wywołuje rozpowszechnianie materiałów noszących znamiona wyzysku, w tym rozpowszechnianie w zamkniętych grupach dostępnych dla ograniczonej liczby uczestników. W związku z tym konieczne jest przewidzenie jako okoliczności obciążającej rozpowszechniania za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych obrazów lub nagrań wideo lub podobnych materiałów o charakterze seksualnym z udziałem ofiary.
- (11) Mimo iż nie ma obowiązku zwiększenia wymiaru kary, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wydając wyroki wobec sprawców sędziowie i sądy mogli wziąć pod uwagę okoliczności obciążające określone w niniejszej dyrektywie. W zakresie uznania sędziego lub sądu pozostaje ustalenie, czy należy zwiększyć wymiar kary z uwagi na szczególne okoliczności obciążające, uwzględniając wszelkie fakty w danej sprawie. Państwa członkowskie nie powinny mieć obowiązku ustanowienia przepisu dotyczącego okoliczności obciążających, jeżeli w prawie krajowym przewidziano, że przestępstwo polegające na rozpowszechnianiu obrazów lub nagrań wideo lub podobnych materiałów o charakterze seksualnym z udziałem ofiary za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych podlega karze jako przestępstwo odrębne i może to skutkować zgodnie z prawem krajowym surowszymi karami.

- (12) Aby wzmocnić reakcję wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na przestępstwa dotyczące handlu ludźmi popełniane na korzyść osób prawnych oraz aby zniechęcić do popełniania tych przestępstw, konieczne jest doprecyzowanie i dostosowanie do innych instrumentów prawa karnego Unii systemu kar wobec osób prawnych. Zgodnie z dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE⁴, 2014/24/UE⁵ i 2014/25/UE⁶ skazanie prawomocnym wyrokiem za dopuszczenie się czynu polegającego na pracy dzieci lub innych form handlu ludźmi stanowi podstawę wykluczenia z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub w postępowaniu o udzielenie koncesji. Jednakże państwa członkowskie mogą również zdecydować o dodaniu wykluczenia z postępowań o udzielenie zamówienia lub postępowań o udzielenie koncesji do kar lub środków o charakterze karnym lub pozakarnym, które mogą zostać nałożone na osoby prawne, tak aby objąć nimi również zamówienia i koncesje o wartości poniżej progów określonych w odpowiednich dyrektywach.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

- (13) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/...⁷⁺ ustanawia minimalne zasady dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w sprawach karnych i stosuje się ją do przestępstw objętych dyrektywą 2011/36/UE. Przepisy dyrektywy 2011/36/UE dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty są zatem nieaktualne i należy je uchylić.
- (14) W dyrektywie 2011/36/UE określono możliwość odstępiania od ścigania i niestosowania sankcji wobec ofiar handlu ludźmi w związku z przestępstwami, do których popełnienia zostały one zmuszone w bezpośredniej konsekwencji tego, iż stały się ofiarami handlu ludźmi. Należy rozszerzyć zakres odpowiedniego przepisu na wszelką niezgodną z prawem działalność, do której ofiary zostały zmuszone w bezpośredniej konsekwencji tego, iż stały się ofiarami handlu ludźmi, taką jak wykroczenia administracyjne związane z prostytucją, żebractwem, włóczęgostwem lub pracą nierejestrowaną, lub inne czyny, które nie mają charakteru karnego, lecz podlegają karom administracyjnym lub pieniężnym, zgodnie z prawem krajowym, w celu dalszego zachęcania ofiar handlu ludźmi do zawiadamiania o przestępstwie lub ubiegania się o wsparcie i pomoc oraz zapewniania ich, że istnieje możliwość, aby nie zostały one pociągnięte do odpowiedzialności.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia (Dz.U. L, ..., ELI:...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zamieszczonego w dokumencie PE-CONS 3/24 (2022/0167(COD)), a w przypisie - numer, datę i odesłanie do adresu publikacyjnego tego rozporządzenia w Dz.U.

- (15) W celu zwiększenia zdolności krajowych do wykrywania i identyfikowania ofiar na wczesnym etapie oraz kierowania ich do odpowiednich służb ochrony, pomocy i wsparcia konieczne jest ustanowienie w państwach członkowskich, w drodze przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych, co najmniej jednego mechanizmu ukierunkowanej pomocy. Ustanowienie formalnych mechanizmów ukierunkowanej pomocy oraz wyznaczenie krajowego punktu kontaktowego ds. transgranicznej ukierunkowanej pomocy ofiarom to zasadnicze środki służące wzmocnieniu współpracy transgranicznej. Mechanizm ukierunkowanej pomocy powinien stanowić przejrzyste, dostępne i zharmonizowane ramy ułatwiające wczesne wykrywanie ofiar handlu ludźmi i ich wczesną identyfikację oraz udzielanie im pomocy i wsparcia, a także ułatwiające kierowanie ich do odpowiedzialnych organizacji i organów krajowych. Ramy takie powinny wskazywać na uczestniczące w tym mechanizmie właściwe organy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i inne zainteresowane strony oraz określać ich obowiązki, w tym procedury i sposoby porozumiewania się. Te mechanizmy ukierunkowanej pomocy mogą mieć postać zbioru ustanowionych procedur, wytycznych lub porozumień o współpracy lub protokołów. Mechanizm ukierunkowanej pomocy powinien mieć zastosowanie do wszystkich ofiar i do wszystkich postaci przestępstw dotyczących handlu ludźmi, z uwzględnieniem bezbronności poszczególnych ofiar. Zachęca się państwa członkowskie do wprowadzenia jednego mechanizmu ukierunkowanej pomocy, jeżeli pozwala na to organizacja administracji publicznej. Punkt kontaktowy powinien służyć jako punkt kontaktowy na potrzeby transgranicznej ukierunkowanej pomocy ofiarom w stosunkach między organami lub instytucjami odpowiedzialnymi za udzielanie transgranicznego wsparcia ofiarom w różnych państwach członkowskich, ale nie jako punkt kontaktowy dla samych ofiar. Punkty kontaktowe mogą opierać się na istniejących mechanizmach lub strukturach zarządzania i nie będą musiały zastępować krajowych mechanizmów składania skarg ani numerów interwencyjnych.

- (16) Aby usprawnić udzielanie pomocy i wsparcia ofiarom handlu ludźmi, państwa członkowskie powinny zapewnić ofiarom dostęp do schronisk i miejsc bezpiecznego zakwaterowania, gdzie zaspokojone byłyby szczególne potrzeby ofiar handlu ludźmi. Aby zwiększyć bezpieczeństwo domniemanych lub zidentyfikowanych ofiar, zachęca się państwa członkowskie do wprowadzenia wymogu, aby w skład personelu mającego w schroniskach kontakt z ofiarami handlu ludźmi nie wchodziły osoby karane za przestępstwa dotyczące handlu ludźmi ani za inne przestępstwa, które wywołują poważne wątpliwości co do zdolności takich osób do wzięcia odpowiedzialności za ofiary.
- (17) Osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności kobiety i dzieci, są narażone na większe ryzyko stania się ofiarami handlu ludźmi. Zapewniając ofiarom handlu ludźmi będącym osobami z niepełnosprawnościami środki wsparcia, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę ich szczególne potrzeby.
- (18) Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby ofiary otrzymywały pomoc bez względu na ich przynależność państwową lub bezpaństwowość, ich obywatelstwo, ich miejsce zamieszkania lub prawo pobytu, a także formę wyzysku, jakiego doznały. Pomoc powinna mieć na celu ich pełną ponowną integrację społeczną, która może obejmować dostęp do edukacji i szkolenia oraz dostęp do rynku pracy, zgodnie z prawem krajowym, a także powrót do niezależnego życia.

- (19) Państwa członkowskie powinny uwzględnić w toku procedur azylowych szczególną sytuację bezbronności ofiar handlu ludźmi, które mogą potrzebować ochrony międzynarodowej, w tym, w stosownych przypadkach, poprzez uwzględnienie szczególnych gwarancji proceduralnych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...⁸⁺ oraz szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...⁹⁺⁺.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L,..., ELI: ...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zamieszczonego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)), a w przypisie - numer, datę i adres publikacyjny tego rozporządzenia w Dz.U.

⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona) (Dz.U. L,..., ELI:...).

⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer dyrektywy zawartej w dokumencie PE-CONS 69/23 (2016/0222(COD)), a w przypisie - numer, datę i adres publikacyjny tej dyrektywy w Dz.U.

- (20) Aby nie dopuścić do tego, aby ofiary handlu ludźmi ponownie padały ofiarą tego procederu w Unii, ważne jest, aby, w przypadku przekazywania ofiar na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...¹⁰⁺, państwa członkowskie nie przekazywały ich do państwa członkowskiego, jeżeli istnieją istotne podstawy, aby sądzić, że, z powodu przekazania ich do tego państwa członkowskiego byłyby one narażone na rzeczywiste ryzyko takiego naruszenia ich praw podstawowych, które stanowiłoby nieludzkie lub poniżające traktowanie w rozumieniu art. 4 Karty.
- (21) Ofiary handlu ludźmi mają prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową lub o równoważny status krajowy. W stosownych przypadkach mogą one również korzystać z dokumentu pobytowego wydawanego na podstawie dyrektywy Rady 2004/81/WE¹¹. W związku z tym państwa członkowskie powinny zapewnić, aby te dwie odpowiednie procedury wzajemnie się uzupełniały i nie wykluczały się nawzajem.
- (22) Bezpaństwowcy są bardziej narażeni na to, że staną się ofiarami handlu ludźmi. Przy stosowaniu niniejszej dyrektywy należy zwrócić szczególną uwagę na tę szczególnie wrażliwą grupę.

¹⁰ Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (OJ L, ..., ELI:...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zamieszczonego w dokumencie PE-CONS 21/24 (2020/0279(COD)), a w przypisie - numer, datę i adres publikacyjny tego rozporządzenia w Dz.U.

¹¹ Dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami, (Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 19).

- (23) Dzieci uważa się za jedną z najbardziej wrażliwych grup będących celem zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się handlem ludźmi. Takie grupy przestępcze często wykorzystują dzieci, werbując je, a następnie wykorzystując je do popełniania przestępstw. Państwa członkowskie powinny promować lub oferować regularne, specjalistyczne szkolenia specjalistów, którzy mogą mieć kontakt z takimi dziećmi, aby umieli oni wykrywać takie dzieci jako ofiary i identyfikować je.
- (24) Wszelkie środki ograniczające wolność dzieci w celu ich ochrony przed handlem ludźmi powinny być bezwzględnie niezbędne, proporcjonalne i uzasadnione w stosunku do celu, jakim jest ochrona danego dziecka.
- (25) W celu ułatwienia wypłaty odszkodowania ofiarom państwa członkowskie mogą ustanowić krajowy fundusz na rzecz ofiar lub podobne instrumenty, które mogą obejmować przepisy zapewniające odszkodowanie dla ofiar handlu ludźmi.

- (26) Aby wypracować spójne reakcje polityczne mające na celu zajęcie się problemem popytu, który sprzyja handlowi ludźmi, oraz jeszcze bardziej wzmocnić i zharmonizować wysiłki podejmowane przez wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych we wszystkich państwach członkowskich na rzecz ograniczenia takiego popytu, ważna jest penalizacja korzystania z usług, tam gdzie ofiara jest wyzyskiwana w celu świadczenia takich usług, a usługobiorca wie, że osoba świadcząca usługę jest ofiarą przestępstwa dotyczącego handlu ludźmi. Uznanie tego za przestępstwo stanowi element kompleksowego podejścia do ograniczania popytu, którego celem jest zajęcie się problemem wysokiego poziomu popytu sprzyjającego wszelkim formom wyzysku. Penalizacja powinna dotyczyć wyłącznie korzystania z usług świadczonych w ramach form wyzysku, które są objęte przestępstwem dotyczącym handlu ludźmi. Przestępstwo to nie powinno zatem mieć miejsca w przypadku klientów nabywających produkty wytworzone w warunkach pracy noszących znamiona wyzysku, ponieważ nie są oni usługobiorcami. Niniejsza dyrektywa ustanawia w tym zakresie minimalne ramy prawne, a państwa członkowskie mają swobodę przyjmowania lub utrzymywania bardziej rygorystycznych przepisów prawa karnego. W prawie krajowym państwa członkowskie mogą penalizować zakup czynności seksualnych. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla sposobu, w jaki państwa członkowskie traktują prostytutkę w swoim prawie krajowym.

- (27) Niniejsza dyrektywa penalizuje korzystanie z usługi świadczonej przez ofiarę handlu ludźmi, jeżeli usługobiorca wie, że osoba świadcząca usługę jest ofiarą handlu ludźmi. Pojęcie „wiedzy” należy interpretować zgodnie z prawem krajowym. Każdorazowo przy ocenie, czy usługobiorca wiedział, że dana osoba jest ofiarą handlu ludźmi, bez uszczerbku dla niezależności sądów, należy brać pod uwagę szczególne okoliczności każdej sprawy. Wiedzę tę można wywieść z obiektywnych, faktycznych okoliczności. Okoliczności te mogą dotyczyć między innymi samych ofiar, warunków świadczenia usług przez ofiary oraz szczególnych okoliczności faktycznych, które mogą być postrzegane jako oznaki kontroli sprawowanej przez handlarza nad ofiarami. W odniesieniu do okoliczności dotyczących samych ofiar można wziąć pod uwagę brak dobrej znajomości języka krajowego lub regionalnego, oczywiste oznaki uszczerbku psychicznego lub fizycznego lub strachu lub brak znajomości miast lub miejsc, w których ofiary się znajdowały lub znajdują. W odniesieniu do okoliczności związanych z warunkami świadczenia usług można wziąć pod uwagę poziom życia i warunki pracy usługodawcy, a także stan lokalu, w którym świadczona była usługa. O oznakach sprawowania przez handlarza kontroli nad ofiarami można mówić w przypadku widocznych, zewnętrznych środków sprawowania kontroli nad usługodawcami, ich ograniczonej swobody przemieszczania się lub jeżeli usługodawcy nie są w posiadaniu swoich krajowych dowodów tożsamości lub paszportów.

- (28) Działania zapobiegawcze i ograniczające popyt powinny być ukierunkowane i zróżnicowane, tak aby skutecznie uwzględniać specyfikę różnych form handlu ludźmi. Aby osiągnąć cel polegający na zniechęceniu i ograniczeniu popytu sprzyjającego handlowi ludźmi, ważne jest, aby państwa członkowskie rozważyły podjęcie dalszych odpowiednich działań ukierunkowanych na potencjalnych i obecnych użytkowników, takich jak oferowanie odpowiednio dostosowanych kampanii uświadamiających.
- (29) W kontekście szkoleń oraz w celu zapewnienia skutecznego wdrożenia przepisów krajowych dotyczących odstąpienia od ścigania i niestosowania sankcji państwa członkowskie powinny zwiększać świadomość wśród prokuratorów i organów ścigania, które mogą mieć kontakt z ofiarami lub potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi.
- (30) W celu wzmocnienia reakcji ze strony polityk krajowych konieczne jest ustanowienie krajowych koordynatorów ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważnych mechanizmów, a państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia niezależnych organów. W kompetencji państw członkowskich pozostaje podjęcie decyzji, które podmioty mają zostać wyznaczone lub ustanowione jako krajowi koordynatorzy ds. zwalczania handlu ludźmi lub jako równoważne mechanizmy lub niezależne organy, niezależnie od ich nazw, zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej państw członkowskich, pod warunkiem że podmioty te posiadają kompetencje niezbędne do wykonywania zadań przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

- (31) Gromadzenie aktualnych, spójnych i zanonimizowanych danych oraz publikowanie w odpowiednim terminie zgromadzonych danych i statystyk ma zasadnicze znaczenie w celu zapewnienia pełnej wiedzy na temat zakresu procederu handlu ludźmi w Unii. Wprowadzenie wymogu, aby państwa członkowskie gromadziły i przekazywały Komisji co roku w zharmonizowany sposób dane statystyczne dotyczące handlu ludźmi stanowi istotny krok w kierunku zwiększenia ogólnego zrozumienia tego procederu i zapewnienia przyjęcia polityki i strategii opartych na danych.
- (32) W celu wspierania polityk krajowych państwa członkowskie powinny również opracować krajowe plany działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi.
- (33) W przypadku dzieci zachęca się państwa członkowskie do zapewnienia, aby krajowe systemy ochrony dzieci opracowały szczególne plany zapobiegania handlowi ludźmi, w tym dzieci przebywających w podmiotach zapewniających im całodobową opiekę lub podmiotach zamkniętych.
- (34) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie zapobieganie handlowi ludźmi i zwalczanie tego procederu oraz ochrona ofiar tego przestępstwa, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym samym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

- (35) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w Karcie, w szczególności z zasadą poszanowania i ochrony godności człowieka, zakazem niewolnictwa, pracy przymusowej i handlu ludźmi, prawem człowieka do integralności fizycznej i psychicznej, zakazem tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, prawem do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawem do ochrony danych osobowych, wolnością wypowiedzi i informacji, wolnością wyboru zawodu i prawem do podejmowania pracy, zasadą równości kobiet i mężczyzn, prawami dziecka, prawami osób niepełnosprawnych oraz zakazem pracy dzieci, prawem do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu, a także zasadą legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary. W szczególności niniejsza dyrektywa ma na celu zapewnienie pełnego poszanowania tych praw i zasad, które mają zostać odpowiednio wdrożone.
- (36) Zgodnie z art. 3 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia powiadomiła pismem z dnia 20 kwietnia 2023 r. o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.
- (37) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana, ani jej nie stosuje.

- (38) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających¹² państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy prawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.
- (39) Należy zatem odpowiednio zmienić dyrektywę 2011/36/UE,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

¹² Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

Artykuł 1
Zmiany w dyrektywie 2011/36/UE

W dyrektywie 2011/36/UE wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wyzysk obejmuje, w szczególności, wyzyskanie innych osób do prostytucji lub innych form wykorzystywania seksualnego, przymusową pracę lub służbę, w tym żebractwo, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa, zniewolenie, wyzyskiwanie do działalności przestępczej lub usunięcie organów, lub wyzyskiwanie do macierzyństwa zastępczego, przymusowego małżeństwa lub nielegalnej adopcji.”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeśli zachowanie określone w ust. 1 dotyczy dziecka, stanowi ono przestępstwo handlu ludźmi, nawet jeśli nie posłużono się żadnym ze środków wymienionych w ust. 1. Niniejszego ustępu nie stosuje się do wyzyskiwania do macierzyństwa zastępczego, o którym mowa w ust. 3, chyba że matka zastępcza jest dzieckiem.”;

2) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 lit. d) otrzymuje brzmienie:

„d) zostało popełnione z użyciem poważnej przemocy lub wyrządziło pokrzywdzonemu szczególnie dotkliwą szkodę, w tym szkodę fizyczną lub psychiczną.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby za okoliczności obciążające, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego, uznawano następujące okoliczności, w przypadku gdy odnoszą się one do przestępstwa, o którym mowa w art. 2:

a) fakt, że przestępstwo zostało popełnione przez funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania jego obowiązków;

b) fakt, że sprawca ułatwiał lub dopuścił się, za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych, rozpowszechniania obrazów, nagrań wideo lub podobnych materiałów o charakterze seksualnym z udziałem ofiary.”;

3) w art. 5 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zapewnienia możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 2, 3 i 18a ust. 1, popełnione na ich korzyść przez osobę działającą indywidualnie lub jako członek organu danej osoby prawnej i pełniącą rolę kierowniczą w tej osobie prawnej na podstawie:”;

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Państwa członkowskie zapewniają także możliwość pociągnięcia osoby prawnej do odpowiedzialności w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli przez osobę określoną w ust. 1 umożliwił popełnienie na korzyść tej osoby prawnej, przez osobę jej podlegającą, przestępstw, o których mowa w art. 2, 3 i 18a ust. 1.

3. Odpowiedzialność osoby prawnej na podstawie ust. 1 i 2 nie wyklucza możliwości wszczęcia postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym będącym sprawcami przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3 oraz art. 18a ust. 1, podżegającym do tych przestępstw lub pomagającym w ich popełnieniu.”;

4) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 6

Kary wobec osób prawnych

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby osoba prawna pociągnięta do odpowiedzialności na podstawie art. 5 ust. 1 lub 2 podlegała skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym karom lub środkom o charakterze karnym lub pozakarnym.
2. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby kary lub środki wobec osób prawnych pociągniętych do odpowiedzialności na podstawie art. 5 ust. 1 lub 2 za przestępstwa, o których mowa w art. 2 i 3 oraz art. 18a ust. 1, obejmowały grzywny karne lub grzywny pozakarne oraz aby mogły obejmować inne kary lub środki o charakterze karnym lub pozakarnym, takie jak:
 - a) pozbawienie prawa do korzystania ze świadczeń publicznych lub pomocy publicznej;
 - b) pozbawienie dostępu do finansowania publicznego, w tym do postępowań przetargowych, dotacji, koncesji i licencji;
 - c) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności gospodarczej;
 - d) cofnięcie zezwoleń i upoważnień do prowadzenia działalności, która doprowadziła do odpowiedniego przestępstwa;

- e) umieszczenie pod nadzorem sądowym;
 - f) likwidacja sądowa;
 - g) zamknięcie zakładów wykorzystywanych do popełniania przestępstwa;
 - h) w przypadku gdy przemawia za tym interes publiczny, publikacja całości lub części orzeczenia sądowego dotyczącego popełnionego przestępstwa oraz nałożonych kar lub środków, bez uszczerbku dla przepisów dotyczących prywatności i ochrony danych osobowych.”;
- 5) uchyla się art. 7;
- 6) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 8

Odstąpienie od ścigania ofiar lub niestosowanie wobec nich sankcji

Państwa członkowskie, zgodnie z podstawowymi zasadami swoich systemów prawnych, podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby właściwe organy krajowe były uprawnione do odstąpienia od ścigania lub nałożenia sankcji na ofiary handlu ludźmi za ich udział w działalności przestępczej lub inne niezgodnej z prawem działalności, do których zostały zmuszone w bezpośredniej konsekwencji tego, iż stały się ofiarami czynów, o których mowa w art. 2.”;

7) w art. 9 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ściganie i oskarżanie w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3 oraz art. 18a ust. 1, nie było uzależnione od złożenia przez ofiarę skargi lub oskarżenia, oraz aby postępowanie karne mogło być kontynuowane, nawet jeśli ofiara wycofa swoje zeznania.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia odpowiedniego wykształcenia osób, jednostek i służb odpowiedzialnych za ściganie lub oskarżanie w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby, jednostki lub służby ścigające lub oskarżające w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, które popełniono lub których popełnienie zostało ułatwione za pomocą technologii informacyjnych lub komunikacyjnych, dysponowały odpowiednią wiedzą fachową i zdolnościami technologicznymi. Zachęca się państwa członkowskie do tworzenia, w stosownych przypadkach i zgodnie z ich krajowymi systemami prawnymi, wyspecjalizowanych jednostek w ramach organów ścigania i prokuratury.”;

8) w art. 10 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do ustalenia swojej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3 oraz art. 18a ust. 1, w przypadku gdy:”;

b) w ust. 2 formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„2. Państwo członkowskie informuje Komisję w przypadku, gdy podejmie decyzję o ustaleniu dalszej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3 oraz art. 18a ust. 1, popełnionych poza jego terytorium, między innymi jeżeli:”;

9) w art. 11 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby ofiary otrzymały specjalistyczne wsparcie i pomoc w ramach podejścia, w którego centrum uwagi stoją ofiary, oraz uwzględniającego aspekt płci, potrzeby osób z niepełnosprawnościami i dzieci, przed rozpoczęciem postępowania karnego, w jego trakcie i przez odpowiedni czas po jego zakończeniu, aby umożliwić ofiarom skorzystanie z praw określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE^{*} oraz w niniejszej dyrektywie.

^{*} Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).”;

b) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do ustanowienia – w drodze przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych – jednego lub kilku mechanizmów służących wczesnemu wykrywaniu ofiar i ich wczesnej identyfikacji oraz udzielaniu pomocy i wsparcia zidentyfikowanym i domniemanym ofiarom, we współpracy z odpowiednimi organizacjami pomocowymi, a także do wyznaczenia punktu kontaktowego ds. transgranicznej ukierunkowanej pomocy ofiarom.

Zadania mechanizmów ukierunkowanej pomocy działających zgodnie z niniejszym ustępem obejmują co najmniej:

- a) ustanowienie norm minimalnych dotyczących wykrywania ofiar i ich wczesnej identyfikacji oraz dostosowanie procedur takiego wykrywania i identyfikacji do różnych form wykorzystywania objętych niniejszą dyrektywą;
- b) skierowanie ofiary do najodpowiedniejszych form wsparcia i pomocy;
- c) ustanowienie porozumień o współpracy lub protokołów z organami azylowymi w celu zapewnienia pomocy, wsparcia i ochrony ofiarom handlu ludźmi, które potrzebują również ochrony międzynarodowej lub chcą ubiegać się o taką ochronę, z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji ofiary.

5. Środki pomocy i wsparcia, o których mowa w ust. 1 i 2, udzielane są na podstawie świadomej i dobrowolnej zgody wyrażonej przez ofiarę i obejmują w szczególności zapewnienie standardu życia gwarantującego ofierze środki utrzymania, w formie odpowiedniego i bezpiecznego zakwaterowania, w tym schronisk i innych odpowiednich miejsc tymczasowego zakwaterowania, i pomocy materialnej, jak również potrzebnej opieki medycznej, w tym pomocy psychologicznej, doradztwa i informacji, a w odpowiednich przypadkach – także usług tłumaczy.”;

c) dodaje się ustęp w brzmieniu:

- „5a. Schroniska i inne odpowiednie miejsca zakwaterowania zastępczego, o których mowa w ust. 5, zapewnia się w wystarczającej liczbie i muszą być one łatwo dostępne dla domniemanych i zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi. Schroniska i inne odpowiednie miejsca zakwaterowania zastępczego pomagają ofiarom w odzyskiwaniu sił przez zapewnienie im właściwych i odpowiednich warunków życia, z myślą o powrocie do niezależnego życia. Muszą być one także wyposażone w sposób umożliwiający zaspokojenie szczególnych potrzeb dzieci, w tym dzieci będących ofiarami handlu ludźmi.”;

d) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Informacje, o których mowa w ust. 5 obejmują, w stosownych przypadkach, informacje o okresie przeznaczonym na zastanowienie się i odzyskanie sił zgodnie z dyrektywą 2004/81/WE, informacje o możliwości udzielenia ochrony międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...⁺ i rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...⁺⁺ lub zgodnie z innymi międzynarodowymi instrumentami lub innymi podobnymi przepisami krajowymi.

* Rozporządzenie (UE) 2024/... Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz.U. L,..., ELI:...).

** Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylecia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L,..., ELI: ...).”;

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 70/23 (2016/0223(COD)) oraz podać w przypisie numer, datę i odniesienie do publikacji tego rozporządzenia w Dz.U.

⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)) oraz podać w przypisie numer, datę i odniesienie do publikacji tego rozporządzenia w Dz.U.

10) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 11a

Ofiary handlu ludźmi, które mogą potrzebować ochrony międzynarodowej

1. Państwa członkowskie zapewniają komplementarność i koordynację między organami zaangażowanymi w zwalczanie handlu ludźmi a organami azyłowymi.
2. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom handlu ludźmi możliwość korzystania z przysługującego im prawa do ubiegania się o ochronę międzynarodową lub o równoważny status krajowy, w tym wtedy gdy ofiara otrzymuje pomoc, wsparcie i ochronę jako domniemana lub zidentyfikowana ofiara handlu ludźmi.”;

11) art. 12 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „1. Środki ochronne, o których mowa w niniejszym artykule, obowiązują dodatkowo w odniesieniu do praw określonych w dyrektywie 2012/29/UE.”;

12) w art. 13 dodaje się ustęp w brzmieniu:

- „3. Państwa członkowskie zapewniają, aby procedury składania zawiadomienia o przestępstwie przewidziane w niniejszej dyrektywie były bezpieczne, przeprowadzane w sposób poufny zgodnie z prawem krajowym, ukształtowane i dostępne w sposób przyjazny dziecku oraz aby w ich ramach posługiwano się językiem odpowiadającym wiekowi i dojrzałości dzieci będących ofiarami handlu ludźmi.”;

13) w art. 14 ust. 1, 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby konkretne działania podjęte w celu udzielenia pomocy i wsparcia dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi, w perspektywie krótko- i długoterminowej, w celu ich fizycznej i psychospołecznej rehabilitacji, podejmowane były po przeprowadzeniu indywidualnej oceny szczególnych okoliczności każdego dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi, przy należytym uwzględnieniu jego opinii, potrzeb i trosk w celu znalezienia trwałego rozwiązania na rzecz dziecka, w tym ustanawiają programy wspierające emancypację dzieci i ich wejście w dorosłość, aby nie padły ponownie ofiarą handlu ludźmi. Zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskie w odpowiednim terminie zapewniają dostęp do edukacji dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi i dzieciom ofiar takiego handlu, korzystającym z pomocy i wsparcia zgodnie z art. 11.
2. Państwa członkowskie wyznaczają opiekuna lub przedstawiciela prawnego dla dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi od momentu uznania go przez władze za ofiarę takiego handlu, jeżeli na mocy prawa krajowego osoby, którym przysługuje władza rodzicielska, nie mogą zapewnić ochrony interesu dziecka lub reprezentować dziecka ze względu na konflikt interesów między nimi a dzieckiem będącym ofiarą. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku konfliktu interesów między opiekunem lub przedstawicielem a dzieckiem będącym ofiarą handlu ludźmi wyznaczono innego opiekuna lub przedstawiciela.

3. Państwa członkowskie podejmują, stosownie do sytuacji i możliwości, środki służące zapewnieniu pomocy i wsparcia rodzinie dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi, jeżeli jego rodzina przebywa na terytorium danego państwa członkowskiego.
- W szczególności, państwa członkowskie, stosownie do sytuacji i możliwości, stosują w odniesieniu do tej rodziny art. 4 dyrektywy 2012/29/UE.”;

14) art. 17 i 18 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 17

Odszkodowanie dla ofiar

Państwa członkowskie zapewniają, aby ofiary handlu ludźmi miały dostęp do istniejących systemów odszkodowania mających zastosowanie w odniesieniu do ofiar umyślnych przestępstw dokonanych z użyciem przemocy. Państwa członkowskie mogą ustanowić krajowy fundusz na rzecz ofiar lub podobny instrument, zgodnie ze swoimi przepisami krajowymi, w celu wypłaty odszkodowania ofiarom.

Artykuł 18

Zapobieganie

1. Państwa członkowskie podejmują, uwzględniając specyfikę różnych form wyzysku, odpowiednie środki, takie jak działania w dziedzinie edukacji i szkoleń oraz kampanie, w stosownych przypadkach ze zwróceniem szczególnej uwagi na wymiar internetowy, niezbędne do osłabienia i ograniczenia popytu sprzyjającego wszelkim formom wyzysku związanym z handlem ludźmi.

2. Państwa członkowskie podejmują, uwzględniając aspekt płci i w sposób przyjazny dzieciom, w tym za pośrednictwem internetu, odpowiednie działania, takie jak kampanie informacyjne i uświadamiające, programy badawcze i edukacyjne, w tym promowanie alfabetyzmu cyfrowego i umiejętności cyfrowych, a w stosownych przypadkach we współpracy ze stosownymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi podmiotami, takimi jak sektor prywatny, w celu podnoszenia świadomości i ograniczenia ryzyka, aby ludzie – a w szczególności dzieci i osoby z niepełnosprawnościami – nie stali się ofiarami handlu ludźmi.”;

15) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 18a

Przestępstwa dotyczące korzystania z usług świadczonych przez ofiary handlu ludźmi

1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby umyślne korzystanie z usług świadczonych przez ofiarę przestępstwa, o którym mowa w art. 2, stanowiło przestępstwo, jeżeli ofiara jest wyzyskiwana w celu świadczenia takich usług, a usługobiorca wie, że osoba świadcząca usługę jest ofiarą przestępstwa, o którym mowa w art. 2.
2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby przestępstwo określone zgodnie z ust. 1 podlegało skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym karom.

1. Państwa członkowskie promują lub oferują regularne i specjalistyczne szkolenia dla specjalistów, którzy mogą mieć kontakt z ofiarami lub potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi, w tym funkcjonariuszy policji pierwszej linii kontroli, pracowników sądów, służb pomocy i wsparcia, inspektorów pracy, służb socjalnych i pracowników służby zdrowia, aby umożliwić im zapobieganie handlowi ludźmi i zwalczanie tego procederu oraz zapobieganie wtórnej wiktymizacji, a także aby umożliwić im wykrywanie i identyfikację ofiar oraz udzielanie im pomocy, wsparcia i ochrony. Takie szkolenie musi być oparte na prawach człowieka, w jego centrum uwagi muszą stać ofiary oraz musi ono uwzględniać aspekt płci, potrzeby osób z niepełnosprawnościami i dzieci.
2. Bez uszczerbku dla niezależności sądów i różnic w organizacji wymiarów sprawiedliwości w Unii państwa członkowskie wspierają zarówno ogólne, jak i specjalistyczne szkolenia dla sędziów i prokuratorów uczestniczących w postępowaniach karnych, aby umożliwić im zapobieganie handlowi ludźmi i zwalczanie tego procederu oraz zapobieganie wtórnej wiktymizacji, a także aby umożliwić im wykrywanie i identyfikację ofiar oraz udzielanie im pomocy, wsparcia i ochrony. Takie szkolenie musi być oparte na prawach człowieka, w jego centrum uwagi muszą stać ofiary oraz musi ono uwzględniać aspekt płci, potrzeby osób z niepełnosprawnościami i dzieci.”;

16) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 19

Krajowi koordynatorzy ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważne mechanizmy i niezależne organy

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu ustanowienia krajowych koordynatorów ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważnych mechanizmów oraz zapewnienia im odpowiednich zasobów niezbędnych do tego, aby skutecznie wypełniali swoje funkcje. Krajowi koordynatorzy ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważne mechanizmy współpracują z odpowiednimi organami i agencjami na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, szczególnie z organami ścigania, z mechanizmami ukierunkowanej pomocy i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego działającymi w tym obszarze.
2. Zadania krajowych koordynatorów ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważnych mechanizmów obejmują przeprowadzanie oceny tendencji dotyczących handlu ludźmi, dokonywanie pomiarów rezultatów działań służących zwalczaniu tego procederu, w tym gromadzenie danych statystycznych w ścisłej współpracy z odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego działającymi w tym obszarze oraz sprawozdawczość.

Zadania krajowych koordynatorów ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważnych mechanizmów mogą również obejmować:

- a) ustanawianie planów reagowania kryzysowego w celu zapobiegania wystąpieniu zagrożenia handlem ludźmi w przypadku poważnych sytuacji kryzysowych;

b) promowanie, koordynowanie i, w stosownych przypadkach, finansowanie programów zwalczania handlu ludźmi.

3. Państwa członkowskie mogą również ustanowić niezależne organy, których rolą może być monitorowanie wdrażania i wpływu działań służących zwalczaniu handlu ludźmi, składanie sprawozdań w sprawach wymagających szczególnej uwagi właściwych organów krajowych oraz przeprowadzanie ocen podstawowych przyczyn i tendencji dotyczących handlu ludźmi. W przypadku ustanowienia takiego niezależnego organu państwa członkowskie mogą powierzyć mu jedno lub więcej zadań, o których mowa w ust. 2.”;

17) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 19a

Gromadzenie danych i dane statystyczne

1. Państwa członkowskie zapewniają istnienie systemu umożliwiającego rejestrowanie, tworzenie i dostarczanie zanonimizowanych danych statystycznych, pozwalającego na monitorowanie skuteczności ich systemów walki z przestępstwami, o których mowa w niniejszej dyrektywie.

2. Dane statystyczne, o których mowa w ust. 1, obejmują co najmniej dostępne na poziomie centralnym dane dotyczące:

a) liczby zarejestrowanych zidentyfikowanych i domniemyanych ofiar przestępstw, o których mowa w art. 2, z podziałem na organizacje rejestrujące, płeć, grupy wiekowe (dziecko/dorosły), obywatelstwo i formę wyzysku, zgodnie z przepisami i praktykami krajowymi;

- b) liczby osób podejrzanych o popełnienie przestępstw, o których mowa w art. 2, z podziałem na płeć, grupy wiekowe (dziecko/dorosły), obywatelstwo i formę wyzysku;
 - c) liczby osób ściganych za popełnienie przestępstw, o których mowa w art. 2, z podziałem na płeć, grupy wiekowe (dziecko/dorosły), obywatelstwo, formę wyzysku, charakter ostatecznej decyzji o ściganiu;
 - d) liczby decyzji o ściganiu (tj. postawienie zarzutów dotyczących przestępstw, o których mowa w art. 2, postawienie zarzutów dotyczących innych przestępstw, decyzja o odmowie postawienia zarzutów, inne);
 - e) liczby osób skazanych za przestępstwa, o których mowa w art. 2, z podziałem na płeć, grupy wiekowe (dziecko/dorosły) i obywatelstwo;
 - f) liczby wyroków sądowych (tj. uniewinniających, skazujących, innych) dotyczących przestępstw, o których mowa w art. 2;
 - g) liczby osób podejrzanych, ściganych i skazanych za przestępstwa, o których mowa w art. 18a ust. 1, z podziałem na płeć i grupy wiekowe (dziecko/dorosły).
3. Państwa członkowskie przekazują Komisji co roku, zasadniczo do dnia 30 września, a jeśli nie jest to możliwe, najpóźniej do dnia 31 grudnia, dane statystyczne, o których mowa w ust. 2, dotyczące poprzedniego roku.

Artykuł 19b

Krajowy plan działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi

1. Do dnia ... [cztery lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy zmieniającej] państwa członkowskie przyjmują krajowe plany działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi, opracowane i wdrożone w porozumieniu z krajowymi koordynatorami ds. zwalczania handlu ludźmi lub z równoważnymi mechanizmami, o których mowa w art. 19, z niezależnymi organami i z odpowiednimi zainteresowanymi stronami działającymi w obszarze zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe plany działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi były poddawane regularnemu przeglądowi i regularnie aktualizowane przynajmniej co pięć lat.
2. Krajowe plany działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi mogą obejmować następujące elementy:
 - a) cele, priorytety i środki służące rozwiązaniu problemu handlu ludźmi w odniesieniu do wszelkich form wyzysku, w tym szczególne środki na rzecz dzieci będących ofiarami handlu ludźmi;
 - b) środki zapobiegawcze, takie jak edukacja, kampanie uświadamiające i szkolenia oraz, w stosownych przypadkach, środki zapobiegawcze w ramach reagowania kryzysowego na zagrożenia związane z handlem ludźmi spowodowane kryzysami humanitarnymi;

- c) środki mające na celu wzmocnienie walki z handlem ludźmi, w tym usprawnienie postępowań przygotowawczych i ścigania przypadków handlu ludźmi oraz współpracy transgranicznej;
- d) środki mające na celu wzmocnienie wczesnej identyfikacji ofiar handlu ludźmi oraz udzielania im pomocy, wsparcia i ochrony;
- e) procedury regularnego monitorowania i oceny realizacji krajowych planów działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi.

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji swoje krajowe plany działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi i wszelkie aktualizacje tych planów w terminie trzech miesięcy od ich przyjęcia.

4. Krajowe plany działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi są publicznie dostępne.”;

18) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 20

Koordinacja strategii Unii w dziedzinie zwalczania handlu ludźmi

1. W celu przyczynienia się do skoordynowanej i spójnej strategii Unii w dziedzinie zwalczania handlu ludźmi, państwa członkowskie ułatwiają wykonywanie zadań należących do koordynatora UE ds. zwalczania handlu ludźmi. W szczególności państwa członkowskie przekazują koordynatorowi UE ds. zwalczania handlu ludźmi przynajmniej informacje, o których mowa w art. 19.

2. W celu zapewnienia spójnego i kompleksowego podejścia koordynator UE ds. zwalczania handlu ludźmi zapewnia koordynację z krajowymi koordynatorami ds. zwalczania handlu ludźmi lub równoważnymi mechanizmami, niezależnymi organami, agencjami Unii i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego działającymi w tym obszarze, w tym do celów przygotowania wkładu koordynatora UE ds. zwalczania handlu ludźmi w sporządzane co dwa lata przez Komisję sprawozdania z postępów w zwalczaniu handlu ludźmi.”;

19) w art. 23 dodaje się ustęp w brzmieniu:

- „3. W terminie do dnia ... [sześć lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy zmieniającej] Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w jakim stopniu państwa członkowskie podjęły środki niezbędne do zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą, a także oceniające wpływ tych środków.”.

Artykuł 2

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia ... [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy zmieniającej]. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 3

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 4

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w ...,

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca
